

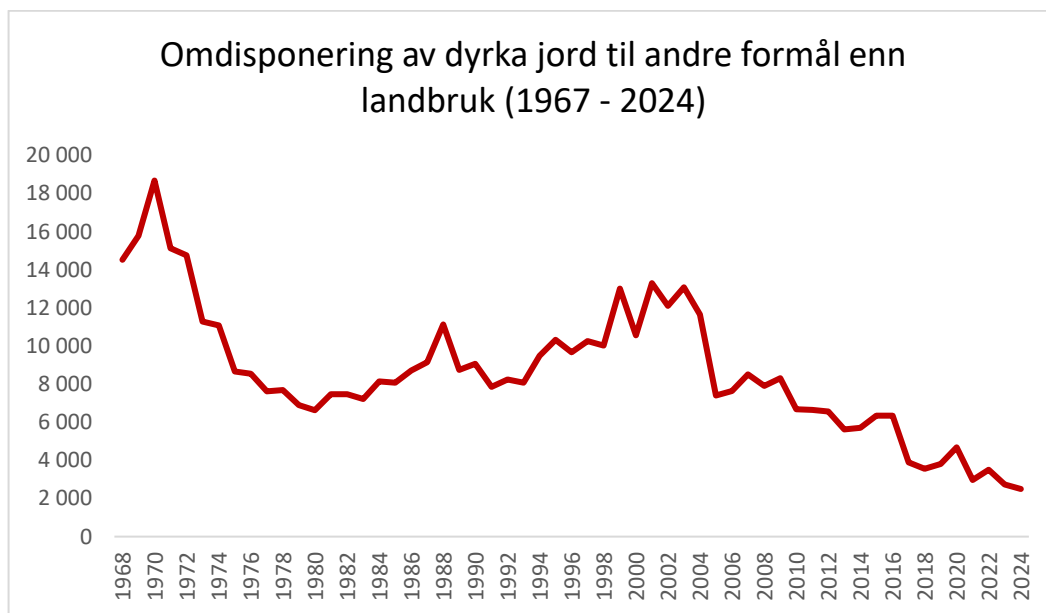
Til: Landbruks- Og Matdepartementet
Fra: Landbruksdirektoratet v/seksjon arealforvaltning
Dato: 12.06.2025
Vår referanse: 25/28667
Kopi til:

KOSTRA landbruk – en foreløpig vurdering av tall for omdisponering av areal og nydyrking for 2024

Landbruksdirektoratet har mottatt de endelige KOSTRA-tallene for rapportering på forvaltning av landbruksarealer for året 2024 fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Vi gir i det følgende en foreløpig vurdering av tall for omdisponering av jordbruksareal og nydyrking. En vurdering av hele tallmaterialet sendes Landbruks- og matdepartementet innen 30. juni 2025.

Nasjonale tall: omdisponeringen fortsatt nedadgående – nydyrking øker noe

De nasjonale KOSTRA-tallene viser at trenden med nedgang i omdisponering fortsetter. Det er igjen en rekordlav omdisponering av dyrka jord. I 2024 ble 2 499 dekar dyrka jord omdisponert til andre formål enn landbruk, noe som er det laveste tallet for omdisponering siden registreringen startet i 1967 (figur 1). Det nasjonale målet om maksimalt 2 000 dekar dyrka jord omdisponert per år innen 2030, er dermed innen rekkevidde.

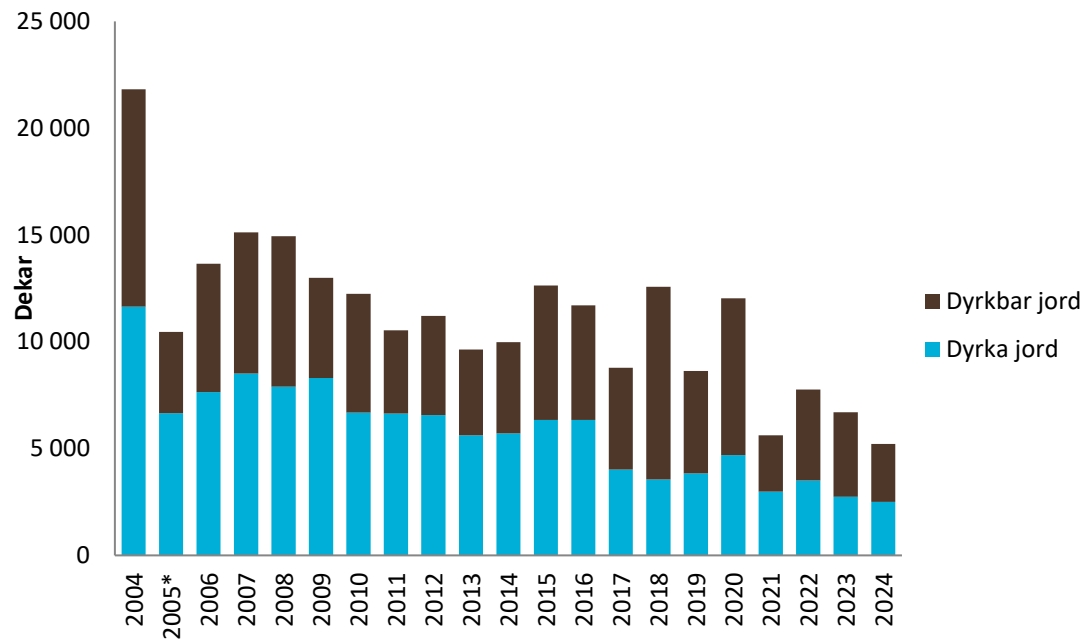

Figur 1: Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk fra 1967 til 2024. Fra 2005 har registreringen skjedd gjennom KOSTRA.

Statistikken viser også en betydelig nedgang siste år i omdisponeringen av dyrkbar jord. I 2024 ble 2 722 dekar dyrkbar jord omdisponert til andre formål enn landbruk. Dette er over tusen dekar mindre enn i 2023 (3 955 dekar). Dette er det nest laveste tallet som er registrert siden KOSTRA-rapporteringen startet i 2005 (tabell 1 og figur 2).

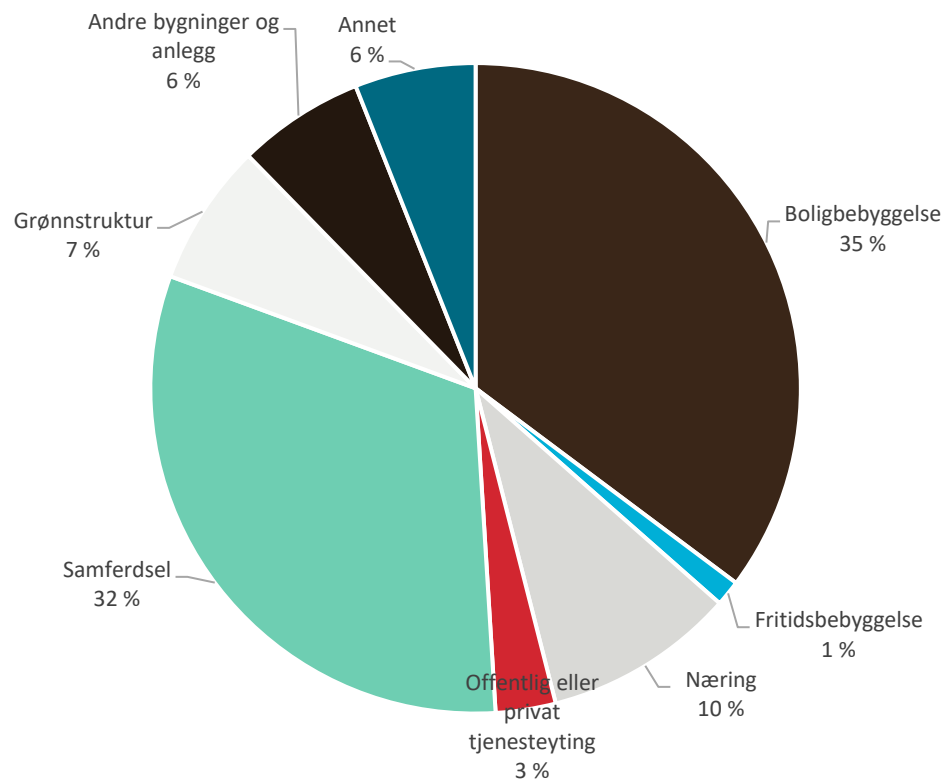
Tabell 1: Omdisponering gjennom reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven og gjennom enkeltsaker etter jordloven (dekar). Areal regulert til landbruk eller omdisponert til skogplanting er ikke med.

	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Sum dyrka og dyrkbar
2007	8 510	6 611	15 121
2008	7 900	7 045	14 945
2009	8 308	4 690	12 998
2010	6 687	5 556	12 243
2011	6 648	3 894	10 542
2012	6 567	4 643	11 210
2013	5 620	4 016	9 636
2014	5 710	4 277	9 987
2015	6 341	6 287	12 628
2016	6 337	5 362	11 699
2017	3 894	4 826	8 720
2018	3 561	9 012	12 574
2019	3 617	4 540	8 157
2020	4 676	7 355	12 031
2021	2 968	2 642	5 610
2022	3 509	4 254	7 862
2023	2 740	3 955	6 696
2024	2 499	2 722	5 221

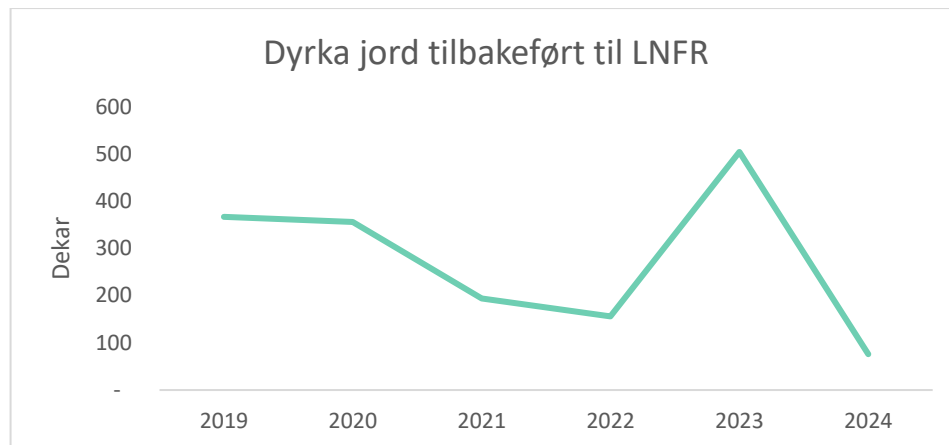
Figur 2: Omdisponert areal fordelt på dyrka og dyrkbar jord, sum jordlov og plan- og bygningslov (dekar). Areal til skogplanting og arealer regulert til landbruk er trukket fra.

Bolig og samferdsel står som de senere år for den største andelen omdisponering av dyrka jord (figur 3). I 2024 var det boligbebyggelse som havnet på formålstoppen med 896 dekar omdisponert dyrka jord, mens samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur kom på andreplass med 760 dekar omdisponert dyrka jord. Disse to formålene stod for om lag 67 prosent av den samlede omdisponeringen av dyrka jord.

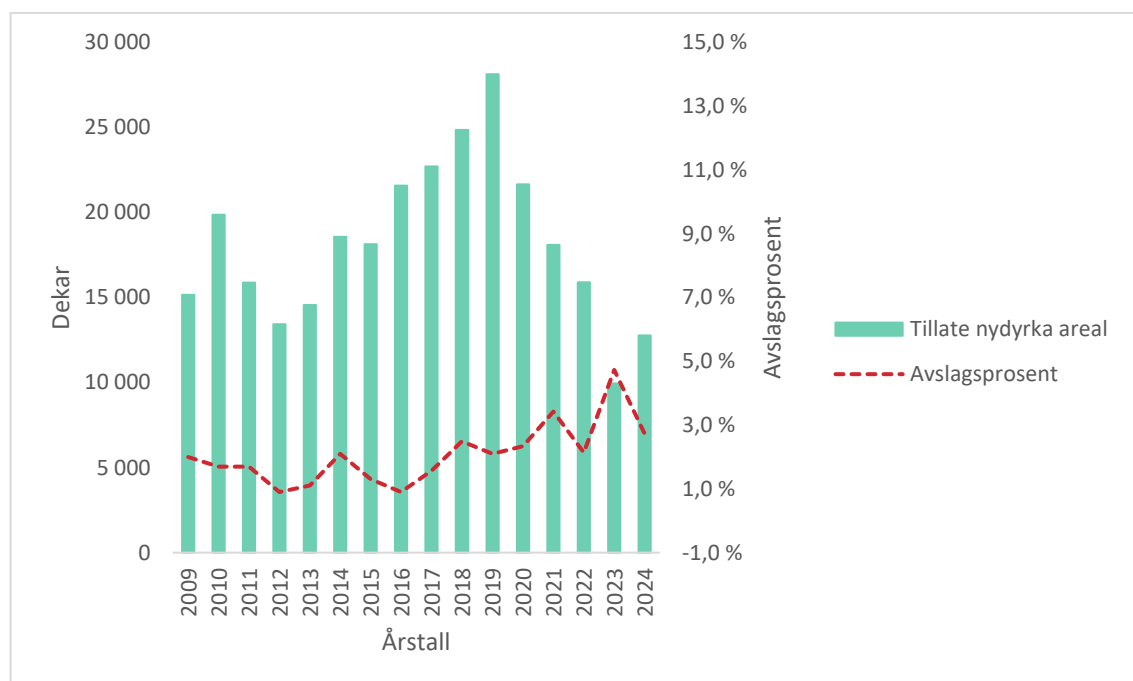
Figur 3: Omdisponering av dyrka jord fordelt på arealformål i 2024.

Siden 2019 har kommunene rapportert på tilbakeført areal. Det vil si arealer av dyrka og dyrkbar jord som tidligere har vært omdisponert til andre formål, men som nå er tilbakeført til landbruks-, natur og friluftsførmål samt reindrift (LNFR). I 2024 ble 76 dekar dyrka jord tilbakeført til LNFR. Dette er betydelig mindre enn i 2023, da 504 dekar dyrka jord ble tilbakeført (figur 4). Dette er overraskende, idet planvask har fått økt oppmerksomhet gjennom nasjonale mål og føringer de siste år. Det lave tilbakeføringstallet kan tyde på at planvask likevel ikke blir gjennomført, eller at det ikke gjøres en god nok rapporteringsjobb på dette feltet.

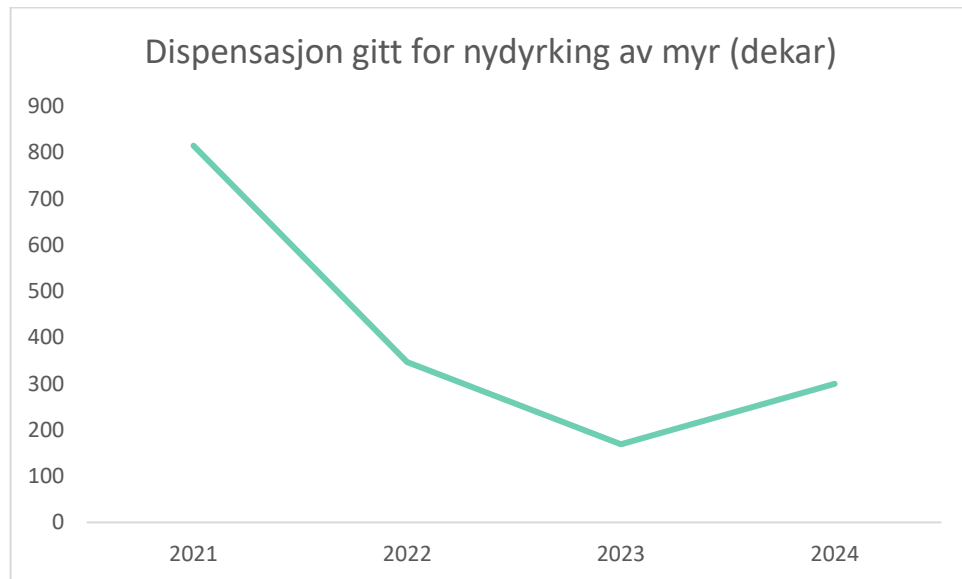
Figur 4: Dyrka jord tilbakeført til LNFR (dekar).

Sammenliknet med 2023, som var et år med rekordlav nydyrking, har både antall søknader om nydyrking og omsøkt areal til nydyrking økt i 2024. Det har også blitt godkjent mer areal til nydyrking. I 2024 ble det søkt om å nydyrke 14 021 dekar, og av dette ble 12 776 dekar godkjent til nydyrking. Det kom totalt 806 søknader om nydyrking. Av disse ble 282 innvilget uten vilkår, 502 ble innvilget med vilkår, og 22 ble avslått. Avslagsprosenten var dermed på 2,7 prosent, som er noe lavere enn i fjor.

Figur 5: Antall dekar godkjent nydyrka og avslagsprosent i perioden 2008 – 2024.

Siden myr dyrkingsforbudet trådte i kraft i 2020, gikk dispensasjoner til nydyrking av myr nedover fram til 2023, da det kun ble godkjent 169 dekar myr for nydyrking. I 2024 økte det til 300 dekar. Tallet ligger likevel godt under de 815 dekarene som ble godkjent i 2021, som var det første året kommunene rapporterte på dispensasjoner fra forbudet.

Figur 6: Antall dekar myr godkjent for nydyrking i perioden 2021-2024.

Regionale og lokale tall – Trøndelag omdisponerer mest – Innlandet nydyrker mest

Det var kommunene i Trøndelag, Rogaland og Innlandet som omdisponerte mest dyrka jord i 2024 (tabell 2). Både Trøndelags- og Rogalandskommunene lå på toppen av lista i fjor også.

Som for både 2022 og 2023 var det kommunene i Innlandet som godkjente mest areal for nydyrking i 2024 (tabell 3).

Tabell 2: Fylkesvis rangering etter mest omdisponering av dyrka jord i 2024

Fylke	Dekar
Trøndelag	641
Rogaland	330
Innlandet	289
Vestland	236
Akershus og Oslo*	210
Møre og Romsdal	196
Østfold*	152
Agder	140
Vestfold	86
Nordland	66
Buskerud*	61
Troms	42
Telemark	36
Finnmark	15

*Merk at hvis man summerer Akershus, Oslo, Østfold og Buskerud (som i fjorårets tall var samlet under Oslo og Viken) vil disse fylkene samlet plassere seg som nummer to på lista med 423 dekar.

Tabell 3: Fylkesvis rangering etter antall dekar godkjent for nydyrking i 2024.

Fylke	Dekar totalt	Hvorav myr
Innlandet	4 241	69
Trøndelag	2 205	10
Rogaland	2 122	41
Vestland	853	77
Agder	576	0
Nordland	535	2
Akershus og Oslo	529	0
Møre og Romsdal	358	60
Buskerud	337	0
Østfold	283	0
Troms	283	39
Telemark	242	0

Vestfold	149	0
Finnmark	63	2

Det var Melhus, Fredrikstad og Time kommuner som omdisponerte mest dyrka jord i 2024 (tabell 4). I Melhus, som omdisponerte 317 dekar i 2024, gikk den omdisponerte dyrka jorda i all hovedsak til boligformål (152 dekar) og samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (163 dekar). De 20 kommunene som omdisponerte mest dyrka jord til andre formål enn landbruk i 2024 stod for totalt 54 prosent av omdisponeringen.

Tabell 4: De 20 kommunene som omdisponerte mest dyrka jord i 2024.

	Kommune	Dekar
1	Melhus	317
2	Fredrikstad	117
3	Time	100
4	Hamar	91
5	Stavanger	80
6	Kvinesdal	73
7	Oppdal	63
8	Randaberg	54
9	Hå	52
10	Larvik	50
11	Holtålen	46
12	Hustadvika	45
13	Lillestrøm	44
14	Ålesund	44
15	Osterøy	40
16	Vestby	38
17	Nes	38
18	Trondheim - Tråante	35
19	Bjørnafjorden	32
20	Ørsta	30
	Sum øverste 20 kommuner	1 389
	Sum alle kommuner i Norge	2 499

Ved endelig rapporteringsfrist for 202, var det fem kommuner som ikke rapporterte:

- Andøy (Nordland)
- Moskenes (Nordland)
- Lyngdal (Agder)
- Sørreisa (Troms)
- Gamvik (Finnmark)

Tre av disse, Gamvik, Andøy og Moskenes, rapporterte heller ikke i fjor.